

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díjak:		A társulat minden rendű tagjai	A lap szellemi részét illető cikkeik a szer-
Egészévre — — — — —	8 kor.	a lapot tagdíjaikért kapják.	kesztősegnek, az előfizetési pénzek a pénz-
Félévre — — — — —	4 „	—	tári, — az esetleges reklamációk pedig a
Negyedévre — — — — —	2 „	Kéziratokat nem adunk vissza.	kiadóhivatának küldendők.

A szebeni prépostság és kertzi apátság egykori javai, s néhány más kétes hovátartozásu helység.

(Folytatás.)

2. Mátyás királynak Budán 1477. áldozócsüförtők előtti napon kelt oklevele pedig!) a kertzi apátság javairól így szól:

„Mi Mátyás“ . . . sat. „Tudtára adjuk jelen levelünk folytán mindeneknek a kiket illet, hogy midőn mi kormányzati és igaz kegyuri köteles jogunknál fogva, mire Istenül vagyunk rendelve, az egyház előnyeiről, mind polgáraink nyugalmaról egyenlő intéző igazgatással gondoskodni s veszteségeiken kellő gyámolítással segíteni tartozunk; figyelemmel és tekintettel voltunk tehát a sok és nagy elnyomásokra, melyeket kedvelt hűveink, a körültekintő és okos Szeben városunkbeli polgárok s lakók, nemkülönbön erdélyi részeink hét és két székbeli szászai bizonyos ezelőtti időktől fogva a kertzi monostor apátságainak feshett élete és gonosz tettei folytán szenvedtek, sőt megértve azon károhozatos pártoskodást is, melyet midőn az azon apátságbeli bizonyos Raymund címzetes püspök állott élén, ellenük támasztott, és mely ha felségünk által megfelelő gondoskodással jó idejű meggátolható s elnyomható nem lett volna, e részleges baj kétségtelenül könnyen az egész haza közös szerencsétlenségévé válhatott volna. Nagyon visszatetszett nekünk magának az apátságunk nagy pusztulása is, melyet az, apátságainak és lakóinak megrendült erkölcesi, gonosz élete s gondatlansága miatt mind az épületekben, mind a birtokokban és praediumokban, valamint az isteni tisztelethez tartozó dolgokban szenvedett, miket becsületünkkel s üdvöségünkkel megférőleg továbbra eltűrünk sem nem lehet, sem nem szabad, hanem mindkét bajt alkalmas szerekekkel kellőleg orvosolni gondoskodtunk. A fennírt kertzi monostor apátságát tehát minden bármi néven nevezhető jószágaival, jogaival, jövedelmeivel, előnyeivel s összes hasznáinak teljességével együtt az említett Szeben városunkba alapított boldogságos szűz Mária egyházának prépostságához örökre hozzácsatolandónak és egyesítendőnek határoztuk, sőt hatóságát és tulajdonát hozzácsatoljuk és egyesítjük („in perpetuum duximus annectendam et adiungendam ditionem et proprietatem immo annectimus et adiungimus“) jeleu levelünk által azon feltétellel, hogy ezen hozzácsatolásunkra ma-

gok a szebeni polgárok tartozzanak és legyenek kötelesek szentségesen urunk a pápától és apostoli szent székétől a jó-akaró beleegyezést és megerősítést megnyerni és kieszközölni. Es hogy ugyanazon apátságban mindig tartsanak három, élet, erkölcs és érintkezés tekintetében ajánlatos áldozárt („presbyteros“), kik az isteni szolgálatokat minden nap jó módon és rendben s minden hanyagság nélkül végezzék s a szebeni prépostság fennemlített templomában a következő időkben mindig szakadatlanul minden csüförtök napon a mi és minden mieink lelküldvéért Krisztus szentséges testéről misét tartani gondoskodjanak. Mely összes előadottak ereje és örök bizonyosságára jelen levelünket“ . . . sat.

Az 1424-iki intézkedés, mely a szebeni prépostságra vonatkozik, a pápai szék által 1426-ban „pro divini cultus augmento“ megerősített²⁾ egy 1447-iki bullával pedig³⁾ a prépostsági javadalnak, a Zsigmond király által megszábot misék végzésére kellő 15 áldozárt tartásának kötelezettsége mellett, a szebeni plebánusra ruháztattak.

Hogy a kertzi apátságra vonatkozó 1477-iki oklevél szintén részeseült-e a benne feltételken kikötött pápai jóvá-hagyásban, arra adatot nem találtam.

Mit tartunk ez ismertetett két oklevélről? Nem szükség fejtegetni. Önmaguk elég világosan szólnak. Két nagy szerű misealapítványt tárgyalnak, melyek iránt az illető királyok mint fekegyurak (mindkét oklevél indokolásában megtalálhatólag: „verus patronus“-ok) intézkednek. Az elsőben rábizza Zsigmond király ez alapítvány vagyonát és ervényesítését Szeben város közönségére (a hét birákról itt szó sincs), meghatározott feltételekkel, — s esetleg a mindenkori szebeni plebánusra. Miként az 1447-iki pápai bullából látható, az alapítvány javadalmai s vele járó kötelezettségek tényleg a plebánusra is ruháztattak. A szebeni plebánia patronusa pedig tudvalevőleg a város közönsége volt. Ez tehát most úgy az 1424-iki királyi intézkedés, mint a misealapítványi javaknak a szebeni plebánus javadalaival együlv kerülése folytán, tehát már kettős oknál fogva, juthatott patronusi belyzetbe ama volt prépostsági javakra vonatkozólag is. Következett aztán a Mátyás 1477-iki oklevele, mely a kertzi apátsági javakat is hasonló misealapítványkép a prépostságához csatolja. Most tehát a város patronatusi köre még inkább kiszélesedett.

2) Jos. Bedeus v. Scharberg „Das sächsische National Vermögen“ 5.

3) Theiner „Veter. Monum.“ I. 237.

1) Szász nemz. levélt.

De ezek után mindenki azt kérdezheti; mikép eshetett az meg, hogy mindezekben saját nevében bíró birtokosa lett, nem is az egykori patronus, Szeben városa, hanem a Szász-ságnak egy szélesebb köre, a hét szék közönsége? Hogyan lehetett a misealapítványból szász közvagyong?

E kérdéseket az oklevelek nem fejtik meg.

Ha csak nem tekintjük megnyugtató megfejtésnek azt, mit az 1550-ben kiadott „Reformatio ecclesiarum Saxoniarum in Trausylvania (XI. de cura pauperum“ fejj. 5. alatt) e szavakkal mond ki: „Und is nit unbillig, das zu solchem Aufenthalt en armer Leute und Schüler auch gebraucht werden etliche Zugänge der annützeu Bruderschaften ungtöttlicher Stiftungen.“ . . .

Ugy látszik tehát, hogy a szászok közönségének egyoldalú határozata alakította át e javaknak a királyi oklevelekben szabályozott természetét és rendelkezését a „dott azoknak új birtokost. Nem a katolikus misealapítványok megfelelőit, mely rendelkezésben meg kellett volna igazság szerint maradniok, ha — miként a szászok productionalis p rben állították, — Erdélyben nem voltak átálánosan saecularisálva a kath. egyházi javak: nem is az államkincstárt, melyre háromlottak volna, ha csakugyan megtörténtnek tekintjük a saecularisatiot; még csak az eddigi patronus városi közönséget sem; hanem, a mint a tények mutatják, egy egészen újat, melyről addig szó sem volt, a hét szász székét.

Mindazáltal nem egyszerre fejlődött ide a dolog. 1553-ban Ferdinánd a Zsigmond-féle oklevelet azon kikötéssel erősíti meg, hogy a tulajdonjog és hasznóvétel a prépostsággal egyesített boldogságos szűzről nevezett plebánia-egyházé legyen s azon birtokok ne a Szeben város javára bírássanak s jödelmeik világi célokra ne fordíttassanak⁴⁾. S csakugyan úgy látszik, hogy elejente még a szászok sem sajátították ki e javakat együgyonkük; hanem a reformatiora téréálük után is, még egyideig, legalább saját egyházaik vagyonaként s ze reptelték.

Ezt teszi megértbetővé a szászok közönségének az 1552-iki pozsonyi országgyűlés alkalmával Ferdinándhoz intézett kérvényre következő szavait, melyeknek lefordítását azért mellözöm, mivel némely hibás latin kifejezései úgy sem volnának egész biztossággal lefordíthatók.

„II. Ut Ecclesiarum pertinentium atque alia bona possessionaria ipsorum Saxonum juxta antiqua eorum libertates in contributionum solutionibus inter Nobilium Jobbagiones non connumerentur, sed juxta privilegia ipsorum, cum Saxonibus contribuant.

III. Ut pertinentiae Ecclesiarum et alia possessionaria bona, ex Nobilium denique Comitatus excipere et ex illorum Registris expungi facere, ut solum in corpore Universitatis Saxonum censeantur, velit; justum namque fuerit ne pauperes illi populi in diversa propulsi, prorsus perdantur, sed eisdem Privilegiis quibus caeteri Saxones gaudeant.“⁵⁾

Ezen „egyházakhoz tartozó javak“ ugyanis nem lehettek mások, mint a melyekről most szó van.

Az e javak iránti patronatusszerinti régi jogcím nyomait ismerhetjük fel az 1651-iki törvényekből az Approbata Const. III. R.46. c. 6. cikkébe befoglalt ezen szavakban is: „A Szász Nation levő Possessor Patronusoknak vármegyeybeli jószágok,

melyeket eddig is nemkülönben bírtak, mint más nemes emberek, ezután is azon karban hagyattattak.“

Miért neveztetnek itt „patronusok“-nak? Megfejtik az ismertettet 1424. és 1477-iki oklevelek.

(Vége köv.)

Straubert Ödön.

Becsuzunk főgymnasiumunknak egy jeles, hosszú éveken át kipróbált bajnokától, Straubert Ödöntől, az „öreg“-től. Öregnek nevezük mi tanáriársai, nem azért, mintha e jelzőre a korral járó fogyatkozások miatt rászolgált volna, hanem csupa elismerő tiszteletből.

És most, midőn harminchárom évi kemény és kitartó munka után saját kérelmére a jól megérdemelt nyugalomba vonulhat, ugyanazon tisztelettel s ugyanazon bensős szeretettel válnuk meg tőle, melylyel munkássága közepette is körülvet-tük. Mi, a kik a tanítástügynek még most is rögös utját röjjük, legjobban tudjuk méltányolni az eltelt harminchárom évnek nagy munkáját.

A mi „öregünk“ az alkotmányos élet hajnalán 1867-ben foglalta el tanári székét gymnasiumunkban. Olyan időben tehát, mikor az oktatásügy nagyon mostoha gyermeke volt az államnak, s felekezeteknek egyaránt.

Nyomorúságos, silány fizetés mellett valóban a legnemesebb idealismusra — mely különben a tanároknak még mai nap is legdüsább fizetési pótléka kell hogy legyen, — volt szükség, hogy az életküzdelmekben el ne bukják a tanár.

De a mi öregünk a rónaság levegőjével szívta magába azt az erőt, melylyel felvette a harcot az élettel, s győztes maradt.

Született 1838-ban. Ott született, ott nőtt fel a verőfűnyes magyar Alföldön Szeged városában. A pusztának őszinteségét és nyíltságát magával hozta lelkében a tanári székre és baráti körbe egyaránt. A beláthatatlan rónaság, a szabad természetnek megmérhetetlen fenséges temploma a maga derűs boltozatával oltotta lelkébe azt a faj- és hazaszeretetet, melyet 33 éves pályáján át anyai ifjú szívbe igyekezett be-csepegtetni szóval és tettel egyaránt.

Tanulmányait a piaristák szegedi főgymnasiumában kezdte, de hajlamai csakhamar átterelték a reáliskolába, melynek elvégzése után Budára, az akkori felsőbb technikai iskola-ba ment, hol polgári és gazdasági építkezés tervelésére nyert képesítést. Tanulmányai közben állandóan rajzol és fest. Itt kezdődik küzdelme: írónnal, ecsettel tartja fenn magát. Tudásvágya magasabbrá serkenti, tovább akarja képezni magát a Bécsbe megy művészete tökéletesítésére, Bécsből visszakerül Pestre. Csakhogy nálunk szegényes idők jártak akkor még a művészekre. Szerencsés, a ki valamely színházhoz mint diszletfestő eljuthat. Így legalább van valami szegényes kenyér a kézben, habár sokszor az is elfogy.

Straubert is id. Tölepy Károly mellett a nemz. színház-nál mint diszletfestő működik egy ideig; innen Molnár Györgyhez szegődik egy nyári szinkürbe, de mert csekély fizetését sem kapja meg, vándorbotot vesz kezébe s bejárja az ország nagy részét részint diszletfestéssel, részint arcképfestéssel foglalkozván. Ilyen természetű küzdelmek közt a CO-as

4) Jakab E. A királyf. viszonyok ism. II. 218.

5) Gustav Seivert „Akten u. Daten“ 49.

években Dévára kerül mint magántanító. Innen hívják meg Gyulafehérvárra tanárnak, hol végleg meg is állapodik, ámbar mindjárt tanárkodása elején Aradra is kap kinevezést, de Fogarassy M. akkori püspök a tehetséges tanárt nem akarta elbocsátani.

Buzgó tanári működése mellett nem hagy fel a festéssel sem, mert a silány tanári fizetés mellett az élet gondját idegemesztő munkával kelle könnyítenie. „Ejjel-nappal — mondá egy alkalommal, — lázas sietséggel dolgozva 1867-től 1887-ig 21 oltárképet, 17 életnagyságú arcképet s nem tudom hány tájképet és csendéletet festettem.“ Nevezetesebb oltárképei: Péter és Pál (M.-Igen), Mindszentek, Szent Mihály (3-szor), Máriakép (többször), Ker. Szent János, Angyal Udvolet stb.

Utolsó képe, mintegy hatyudala a piskii templom számára festett nagy oltárkép, mely Sz. Istvánt, az első magyar királyt ábrázolja. A kép 260 cm. magas, 170 cm. széles, s rajta István király az oltár előtt térdelve felajánlja Magyarországot a boldogságos Szűznek.

Az erd. róm. kath. irod. társulat heti lapja a Közművelődés 1886. jun. 12. számában így ír e képről: „Az első benyomás, melyet e gyönyörű, természetű kép gyakorol, lekötő s a néző szeme teljes nyugodtsággal marad csüngve rajta, mert nem festett képet, hanem valódi, élő alakot vagy legalább szobrot vél maga előtt látni.“

A festésen kívül az irodalommal is foglalkozott, s főleg Erdélynek természeti s történelmi nevezetességeit ismertette rajzok kíséretében a különböző képes lapokban, de főleg a „Magyarország és a Nagyvilágban.“

Mint rajztanár iskoláknak a bécsi 1873. világiállításán kitüntetés szerzett, a millenniumi kiállításunkon pedig ügybuzgalmaért elismerő oklevelet kapott. Bűszkén hivatkozhatik arra is, hogy Kádár Gábor, kinek most Párisban világhírű műintézete van s kinek Munkácsy képmásolatait ma már mindnyájan gyönyörrel szemléljük, az ő tanítványa volt, sőt egyenesen az ő buzgó közbenjárására nyert kiképzésre ösztöndíjat az akkori erd. püspöktől, a minden szépet és jót pártoló Fogarassy Mihálytól. Az Orsz. Tanáregyesületnek, melynek több éven át vál. tagja volt, valamint a Term. Tud. Társ.-nak majdnem alapításától fogva állandóan tagja.

Egykor részt vett az Erd. Róm. Kath. Irod. Társulat heti lapjának, a Közművelődés-nek szerkesztésében is s a lapban közölt kellemes karcolatai, ismeretterjesztő cikkei éles elméjéről, jó kedélyéről, s derült humoráról tesznek tanúságot.

Munkában eltöltött 30 év után 1897. szept. 23-án ülte meg jubileumát, mely alkalomkor az erd. püspök, a róm. kath. status igazgató tanácsa meleg leiratokkal üdvözlöttek, tanártársai s Gyulafehérvár és vidékének intelligenciája szép ovációkban részesítették.

Meg kell még két dolgról emlékeztünk. Az egyik, mely nemes lelkéről s arról tesz tanúságot, mely még halála után is hű akar maradni az iskolához, az hogy végrendeletileg 20000 koronás alapítványt tett jubileuma alkalmából arra a célra, hogy a helyi fővelő intézetben három szegény sorsú tanuló szabad alapítványt nyerhessen. E ténye semminemű dicseretre nem szorul. Egy tanár, a ki hosszas munkájának gyümölcsét a tanügy előmozdítására fordítja, arról a kiolth-

atlan idealizmusról tesz bizonyosságot, mely a magyar tanárok szívét, telkét mindig betöltötte.

A másik az a remekmű, melyet 1898-ban készített. Az a hódoló felirat ez, melyet az erd. róm. kath. status iskoláinak részéről püspök urunk ő mélt. mutatott be a pápa ő Szentségének. A pergament lap kerete magyaros motívumokból van összeállítva s szöveg közben díszes iniciálek mutatják, hogy a mester még hanyatló korában is hű maradt muzsájához.

Ime e kis vázlatban akartuk bemutatni egy hosszú munkás életnek vázlatos képét s befejezésül közöljük felsőbb hatóságunk szép, elismerő elbocsátó levelét:

„1601—1900 szám.

Tekintetes Tanár Ur!

Harminchárom évi sikeres tanári működése alapján Tekintetes Urat saját kérésére egyetértve az egyházmegyei igazgató tanácsal a jövő 1900—1901. tanévtől ezennel nyugalomba bocsátom s megemlékezvén arról, hogy a Tekintetes Ur az erdélyi katolikus státust 33 év óta szolgálja olyan önzetlenséggel, buzgósággal, odaadással, hűséggel és becsületességgel, a mely mindenkinek tiszteletét vívta ki s a gyulafehérvári róm. kath. gymnasiumnak ismételtlen külső elismerést is szerzett: Tekintetes Urnak nyugalomba vonulása alkalmából ezennel a fötanhatóság elismerését és lálás köszönetét kifejezem s szívből kérem Istent, hogy jeles szolgálata jutalmául Tekintetes Urat jó egészségben sokáig tartsa meg és áldásainak teljével halmozza el. Egyébiránt ájtatos imába ajánlottan vagyok Tekintetes Urnak Károlyfehérvárt, 1900. április 17. jóakaró főpásztora Majláth GK. sk.“

Jól tudjuk, hogy Straubert részéről a nyugalomba vonulás nem a télenység kezdetét jelöli, hanem bizonyára fog ő oly munkatért keresni, hol a közjönnek még sokat használhat. Azt is jól tudjuk, hogy bennünket, tanártársait, valamint iskoláinkat sem fogja elfelejteni, hanem érdeklődéssel fogja úgy a mi sorsunkat, mint az iskoláét kíséreni.

Mi hasonlóan biztosítjuk őt továbbra is fenmaradó szeretetünkéről és tiszteletünkéről, óhajtván, hogy mint „tiszteletbeli“ társunk még sokáig szerepelhessen. Kívánjuk, hogy áldja meg az Isten mind a két kezével!

W. S.

Az erd. r. k. státus gymnasiumai az Értesítők adatai szerint.

A Közművelődés tavalyi évfolyamában megkísérlettük volt, hogy az erd. r. k. státus iskoláinak életéről és fejlődéséről általános áttekintést nyújtsunk. Az ilyen áttekintésnek az a haszna van, hogy az egészek a képe jobban előtűnik áll, de ezzel szemben felöltik az a rövidség, hogy az egyes intézeteknek a működése a részletekben kissé hátra szorul, noha lapunk olvasói között többen lehetnek, a kik az egyes intézetek iránt különösbbe érdeklődvén bővebb értesülést szeretnének felőleek nyerni. Ezért határoztuk magunkat arra, hogy visszatérve a megelőző években követett eljárásunkhoz az egyes intézetek Értesítőjének adatait külön-külön mutatjuk be.

A brassói gymnasium Értesítőjéből, melyet Czinege

István igazgató szerkesztett, az iskolára nézve arról értesülünk, hogy az új gymnasiumi épület építése folyamatban van. A státusgyűlés múlt évi tárgyalásából pedig ismeretes, hogy az építés alatt álló gymnasium tervét Alpar Ignác készítette; a költségek 142000 forintra vannak előirányozva, ebből az összegből 92000 frtot az állam ad. A régi gymnasium helyiségeit egy finővelő céljaira fogják felhasználni, mert a brassói r. k. főgymnasiumnál eddig sem finővelő, sem internatus nem volt. A státus igazgatótanácsa a többi finővelőktől 20 közalapítványt át akar helyezni Brassóba, azonkívül fizető tanulókat is vennének föl úgy, hogy a finővelő kettős jövedelméből fenn tudná magát tartani. De ez a tervezetés attól függ, hogy miképen lehet a brassói hitközséggel megegyezni a mely jogot formál a régi gymnasiumi épülethez.

A régi helyiségek szűkös volta miatt a szertárakat alig gyarapíthatták, mivel újabb beszerzéseket a zsúfoltság miatt nem helyezhettek el. A tanári könyvtárban az évi gyarapodás 90 mű volt, az egész állomány 2365 mű 4576 kötetben és füzetben. Az értesítők gyűjteménye 3765 darabból áll. Az ifjúsági könyvtárban 1034 mű van. Megemlítendő, hogy többszörös példányokat is (2-3-4) szereztek be egyes művekből. Az én véleményem szerint azonban az olyanokból, mint *A kőrök és Zrinyi Szigeti Veszedelem* legalább is 10 példány kell. A természetrajzi szertár egy cinkecsoporttal, néhány ásvánnyal, a rajzszerzár 50 rajzminutával, s 40 darab sodronyból készült rajzminta állvánnyal szaporodott; ez utóbbiakat Lukács S. rajztanár készítette s ajándékozta az iskolának.

A főhatóság a rendes állami segítség megállapítására a tárgyalást az államal megtartotta; a főhatóságot az igazgatótanácsai előadó képviselte, az államot Elischer főigazgató. Az Értesítő egyelőre semmit sem közöl a feltételekről és a nyerendő állami segítségről. Az állami segítség a f. évre 24,000 korona. Jeleztük volt a múlt évi ismertetésünkben, hogy a tanárok fizetését 2400 koronára emelték. Az 1900. évi jan. 1-től a rendes tanárok szálláspénze, tekintettel a brassói drágasági viszonyokra 600 korona.

Az intézet élén mint ideiglenes igazgató Czinege István áll. Kivüle az intézetnél 10 rendes és 2 helyettes tanár van. Egy év elején eltávozott és egy betegség miatt egész évre szabadságot tanár óráit a testület helyettesítőleg látta el. A tornát egyik rendes tanár tanította. Az énektanítás a templomi kar nagy kezében volt. A tanári testület az egyesületi életben is tevékeny részt vesz, többen tisztviselői a brassói egyesületeknek. A főhatóságtól nyert engedély alapján egyik tanár a felsőbb kereskedelmi iskolában, egy másik pedig a magyar kereskedő inasok iskolájában tanít. A tanárok közül néhányan irodalmi működést is tejtének ki. Az Értesítő élén áll Szemer Ferencnek a jubileumi ünnepen tartott alkalmi beszéde, ezt követi Szélyes Dénes felolvasása „Sylvester pápa sirjánál“ (Gondolatok római zarándoklatom után) címmel.

Az iskola állapotát megvizsgálták s a tanári testület munkáját figyelőre vették: Elischer J. tanker. főigazgató, a ki „ezen alkalommal is kifejezést adott a tapasztaltak felett való megelégedésének.“ (78. l.); Mayer József kir. tanácsos, világi gondviselő, az érteitési vizsgálatokon a státus képviselője Müller Ede brassói apát volt. A főhatóság pedig az igazgatóságnak és tanári testületnek 1898—99. évi buzgó munkásságáért elismerését és köszönését fejezte ki.

A tanítás az országos terv szerint folyt, az isk. főhatóság

az autonomiai jogok fenntartása mellett átvette az új tanítási tervet és életbe léptette. Kézi könyvtől a természetrajzból a Körösi Albin-féle Természetrajzot vitték be. Az átmenetnek kell tulajdonítani, hogy az I. osztályban a magyarból most is hetenként irattak, a latinból pedig a szenvedő alakot is átvették. A többi osztályokra nézve nincs eltérés. Meg kell említenünk azt a helyesnek mondható eljárást, hogy egy-egy osztályban 3—4 tárgyat is tanított egy tanár, noha ebben a helyettesítések miatt kényszerűség hatása is látszik. Igen kedvező a helyzet abban a tekintetben, hogy az egyes osztályok nem oly zsutoltak, mint néhol más iskolákban, még a legelső osztályban sem üti meg az ötvenet a beirt tanulók száma.

Az V.—VIII. osztályok ifjai ötvenen voltak tagjai az önképzőkörnek, a tagok összesen 27 dolgozattal és 38 szavallattal működtek közre az egyesületi élet tevékenységben tartásán. Március 15-én diszgyűlést tartottak.

A szegény tanulók iskolázásának megkönnyebbitésére a tanári testület *kölesönkönyvtárt* létesített, s mindjárt ebben az évben 58 tanuló részesült a könyvtár jótéteményében. A segítőegyesület alapja javára rendezett szin. előadás febr. 25-én 466 koronát jövedelmezett; az alapítóke ezzel együtt 1741 korona. A tandíjat az isk. főhatóság 17 tanulóknak engedte el, a tandíj felét 16 tanulóknak nem kellett fizetnie. Az ezen uton gyakorolt segítség 705 k., mely az egész tandíjnak 11.7%-a — Ösztöndíjat 4 tanuló élvezett 120—200 korona értékben. Jutalmat meg ugy pénzben mint könyvekben főlösen osztottak ki a június 28-iki évrzár ünnepen.

A 201 beiratkozott tanulóból év végére 193 maradt. Ezek közül haladó 131 (67.8%), javító vizsgálatot tehet 26 (13.5%), ismételnie kell 31 tanulóknak (16.1%), nem ismételnie 3 (1.6%).

Érettségi vizsgálatra 13 az intézetnél végzett tanuló jelentkezett, ezek közül írásbelit 8 tanuló tett, jelesen érettnék hármat, hármat 2 óra visszatettek, egynek a vizsgálatot ismételnie kell.

Az erkölcsi nevelés sikerének biztosítására „mindenkor a legkiválóbb figyelem fordítottatik és ennek emelésére a tanári testület minden rendelkezésére álló eszközt és kínálkozó alkalmat a legnagyobb készséggel felhasznál.“ (54. l.) Az „Elő roszafüzértársulat“, melynek tanár tagjai is voltak, áldásosan működött. Püspök úr ő méltósága pedig a Mária-társulat pártolására hitva fel a tanári testület figyelmét. Az egyházi körmenetekben, vallási gyakorlatokon az ifjúság a tanárokkal együtt mindig megjelent. A tanuló ifjúság viselkedése általában a törvényeknek megfelelő volt, csupán egy tanulóft kellett lopás miatt kizárni.

A vallásos és hazafias érzés ápolására az iskolai év folyama alatt 5 iskolai ünnepet ültek meg, u. m. november 5-ét, november 20-át mint Erzsébet-emlékünnepet, április 11-ét, a jubileumi ünnepet a katolicizmus és a kilenc százados magyar királyság dicsőítésére, június 28-án évrzár ünnepet.

Az Értesítőt a jövő beiratkozás alkalmára szülkeges tudnivalók rekesztik be.

Az Értesítő csinos kiállítása a „Brassói Lapok“ sajtóját dicséri.

X.

A nagyernyei oltáregyesület alapszabályai.*)

1. §. Az egyesület célja: a) A legfölségesebb Oltáriszentségben közöttünk lakozó Jézus Krisztusnak megismerése, szeretete és imádása; b) kiengesztelése azon bántalmakért, melyekkel ezen nagy szentségben illetetik; és c) a szegény templomoknak az isteni tisztelet méltó megtartásához szükséges kellékekkel ellátása.

Ezen hármasság célját az egyesület a „Gyulafehérvári Oltáregyesülettel“ mint egyházmegyei központtal összeköttetésben mint annak főkegyesülete törekszik elérni.

Székhelye: Nagy-Ernye.

2. §. A tagok: a) alapító, b) rendes és c) jótévő tagok.

3. §. Alapító tag, ki az egyesület céljaira egyszer s mindenkorra 10 koronát fizet vagy ennek befizetésére bizonyos időn belül magát kötelezi.

4. §. Rendes tag, ki a) nevét a törzskönyvbe beírta; b) havonként egy órán át imádja a legméltóságosabb Oltáriszentséget és c) az egyesületi isteni tisztelet alatt kitett perselybe valami adománnyal járul, az ábitatossági gyakorlatokon részt vesz és a templomi kellékek előállításának díszítésében segít.

5. §. Jótévő tag, ki évenként legalább 1 koronával járul az egyesület céljainak előmozdításához.

Ezek ugyan az egyesület bucsnit nem nyerhetik el, de részt vesznek az egyesület imáinak, ábitagyakorlatainak gyűléseiben.

6. Az egyesület összes évi bevételeinek felerészét a „Gyulafehérvári Oltáregyesület“ mint anyaegyesületnek küldi be, mely által az egyesület azon jogot nyeri, hogy a nagyernyei anyaegyház temploma és a hozzá tartozó főkegyházak kápolnáit vagy ezután építendő templomai segélyezésekre igényt nyernek az anyaegyesület alapszabályainak 23. szakasza értelmében.

Bevételei másik felerészét az egyesület saját temploma javára és folyó kiadásai fedeztetésére fordítja.

7. Az Oltáregyesületi közös isteni tisztelet minden hónap első vasárnapján délután 3 órakor tartatik egy órai közös szentségimádással az anyaegyház templomában az Oltáriszentség kitétele mellett, az Oltáriszentség imáadásra kitéve hagyaték délutáni 6 óráig, mely idő alatt az egyesületi tagok felváltva imádják a legméltóságosabb Oltáriszentségben jelenlevő Ur Jézust. Az egész imádási idő alatt a persely kitétetik.

8. §. Minden évben egy közgyűlés tartatik, melyen az alapító és rendes tagok közül egy 10 tagból álló bizottmány választatik. Ezen gyűlésen olvastatik fel a számadás és vizsgáltatik meg.

9. §. A közgyűlés választ jegyzőt és pénztárnokot három évre.

10. §. Az egyesület igazgatója a hitközség plebánosa, kit a megyés püspök nevez ki.

11. §. A bizottmány minden hó első vasárnapján a közös imádási óra előtt gyűlést tart, melyen a folyó ügyek végeztetnek el.

*) A gyulafehérvári oltáregyesület igazgatósága ezennel közléssel a Nagy-Ernyén megalakult főkegyesület alapszabályait, tisztelettel kérve a fűdő megyei papságot, hogy annak mintájára, hitközségeikben a főkegyesületeket mielőbb létesíteni sziveskedjenek.

12. Az egyesület arra törekszik, hogy vasár- és ünnepnapokon reggeli 6 órától este 6 óráig a legméltóságosabb Oltáriszentség előtt mindig imádók legyenek, e végből minden egyes rendes tag számára imádási órát jelöl ki.

Nagy-Ernye, 1900.

A csiksomlyói papi lelkigyakorlatokon

(f. hó 9-től 13-ig) a következők vettek részt:

- Gróf Majláth Gusztáv Károly erdélyi püspök úr ö Múltósága.
- P. Riesz Ferenc S. J.
- Gróf Toldalagi Sámuel püsp. udv. kápl. Gy.-Fehérvár.
- Albert Ferenc főgymn. tanár, Brassó.
- Albert István s. lelkész, Gy.-Ditró.
- Albert Zsigmond, lelkész, Kászon-Jakabfalva.
- Antal József, lelkész, Menaság.
- Bajna Ferenc, lelkész, Farkaslaka.
- Balló János, lelkész, Gyó-Csomafalva.
- Bardócz István, lelkész, Cs.-Kozmás.
- Bánda Vazul főgymn. igazg., sz.-sz. ünlök Cs.-Somlyó.
- Bencze Lajos, lelkész, Futásfalva.
- Boeskor Ferenc, lelkész, Mikó-Ujfalu.
- Buslig József, főgymn. tanár, Brassó.
- Csató Ferenc, lelkész, Cs.-Sz.-Lélek.
- Csató János, főgymn. tanár, Csik-Somlyó.
- Daró Alajos, lelkész, Lövete.
- Erödsi Dávid, lelkész, Gyó-Tekerőpatak.
- Faraó P. Simon, alesperes pleb. Csik-Szépviz.
- Fejér András, lelkész, K.-Polyán.
- Fejér Manó, alesperes pleb. S.-Sz.-György.
- Ferenecz Károly, esp. pleb., Gyó-Sz.-Miklós.
- Fuchs Gusztáv s. lelkész, Brassó.
- Gábor Mózes, lelkész, M.-Fenes.
- Görög Joachim sz. széki ünlök, lelk. Gyó-Sz.-Miklós.
- György Ilyés, hitoktató, Brassó.
- György Lázár s. lelkész, Sz.-Udvarhely.
- Hassák Vidor, főgymn. igazgató, Kanta.
- Holló András, lelkész, Maréfalva.
- Hosszú Ferenc, lelkész, sz. sz. ünlök, Cs.-Sz.-Király.
- Imre Károly, lelkész, Cs.-Sz.-György.
- Jankó Antal, lelkész, Sártfalva.
- Jesztl Lajos, s. lelkész, Tusnád.
- Kalit Ferenc, lelkész, Alcsernáton.
- Karácsony József, tan. kép. igazg. sz. sz. ünlök, Cs.-Somlyó. (beteg volt, de azért részt vett.)
- Karácsony Márton apát. főesp. plebános, Maros-Vásárhely.
- Kassay Lajos, lelkész, Cs.-Somlyó.
- Kádár József, lelkész, Cs.-Mindszent.
- Kászoni Alajos, s. lelkész, Nagy-Szeben.
- Kis Dénes, lelkész, Remete.
- Koncz Ignác, lelkész, H.-Remete.
- Koncz István, lelkész, Tusnád.
- P. Kopatz J. Pátrik, főgymn. tanár, Cs.-Somlyó.
- P. Kóródy Berard, tan. kép. tanár, Cs.-Somlyó.
- Kóródy Mihály, lelkész, Cs.-Sz.-Imre.

46. ids. Kovács Lajos, lelkész, Felvinc.
47. Kovács Mihály, lelkész, Cs.-Csicsó.
48. Körössy Géza, s. lelkész, Cs.-Karcfalva.
49. Lajos Balázs, s. lelkész, Bereck.
50. Lány Gyula, lelkész, Hátság.
51. Laiber Antal, lelkész, Oroszhegy.
52. Lázár Móric, lelkész, Györgyfalva.
53. Lörincz Sándor, lelkész, Keményfalva.
54. Máthé István, lelkész, Baróth.
55. Meisel József, s. lelkész, Segesvár.
56. Miklós István, lelkész, Cs.-Madaras.
57. Molnár János, lelkész, Gyó-Ujfalu.
58. Murányi Kálmán, főesp. pleb. Cs.-Rákos.
59. Németh Gyula, exp. s. lelkész, Cs.-Szépvíz.
60. Noszkó Béla, s. lelkész, Brassó.
61. Pap Tamás, lelkész, Köszvényes.
62. Péter Lajos, lelkész, Delne.
63. Péterfi József, aesp. pleb. Udv. Sz.-Lélek.
64. Péterfi Lőrinc, lelkész, Vágás.
65. Ráduly Lajos, lelkész, Sz.-Katolna.
66. Rettégi Géza, főgymn. igazgató, M.-Vásárhely.
67. Rettégi József, lelkész, Atya.
68. Sebestyén Mózes, aesp. pleb., Zetelaka.
69. Sipos Károly, s. lelkész, Gelence.
70. Sorbán András, lelkész, Sósmező.
71. Szabó László, lelkész, Selye.
72. Szélyes Dénes, főgymn. tanár, Brassó.
73. Takó János, lelkész, Gy.-Ditró.
74. Tályán Miklós, lelkész, Zágón.
75. P. Timá Dénes, tan. kép. tanár, Cs.-Somlyó.
76. Tódor József, lelkész, S.-Sz.-Ivány.
77. Tódor Imre, s. lelkész, K.-Impér.
78. Tompos Mátyás, lelkész, Cs.-Sz.-Domokos.
79. Tóth Kálmán, s. lelkész, Torja.
80. Török Ferenc, lelkész, Cs.-Szereda.
81. Varga Sándor, finöv. ig., gym. tanár, sz. sz. ünlök, Sz. Udvarhely.
82. Várterész Antal, s. lelkész, Cs.-Sz.-Mártón.
83. Veress Antal, esp. pleb., K.-Impér.
84. Vilman Géza, lelkész, Killyénfalva.
85. Vasykiewicz Viktor, dr., főgymp. tanár, subregens, Cs.-Somlyó.
86. Zomora Dániel, lelkész, Gy.-Alfalu.
87. Zonda Vince, lelkész, O.-Toplica.
88. Zsigmond Gusztáv, exp. s. lelkész, Taploca.
89. Ranc János, aesp. pleb. Cs.-Karcfalva.
90. Jakab Lajos, aesp. pleb. Cs.-Szt.-Mihály.
91. Bálint Lajos, lelkész, Cs.-Csatószeg.
92. Gyömösy Zsigmond, karkáplán, Pécs.
93. Korbuly Ignác, sz. fer. r. szerzetes, Esztelnek.
94. Szabó Sebestyén, sz. fer. r. szerzetes, Vajda Hunyad.
95. László Pólykár, sz. fer. r. tart. főnök, Mikháza.
96. Olti Mózes, tanár, MarosVásárhely.
97. Szekeres János, lelkész, Karácsonfalva.
98. Fekete Imre, lelkész, Fenyéd.
99. Barka Ferenc, s. lelkész, Csátószeg.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **A csiksomlyói lelkigyakorlatok.** A jubiláris szent év méltó megünneplése vezetett kegyelmes püspök urunkat, hogy terjedelmes egyházmegyéje híveinek lelki és szellemi munkáit: papjait és tanítóit újból összegyűjtse a csiksomlyói boldogságos Szűz lábaihoz lelkigyakorlatokra. A főpásztor hívó szózatának és lelkiük sugallatának sokan, nagyon sokan engedtek s a papi lelkigyakorlatokon, melyek f. hó 9-től 13-ig tartottak: százan vettek részt. (A névsort lapunk mai száma hozza.) A lelkigyakorlatok vezetője P. Riesz Ferenc Jézus-társaságbelátya volt. A lelkigyakorlatokon püspök urunk is állandóan részt vett s azoknak úgy megkezdése, mint befejezésekor atyai szavakkal szólott szeretett papjaihoz, arra buzdítva őket, hogy ezen jubiláris szent évben kettőzött buzgalommal iparkodjunk az Úr Jézus Krisztust magunknak megnyerői, magunkba ültetni, hogy lelkileg megújhódva, teljesen új emberekké válva „verbo, exemplo et oratione” muokálkodhassunk a pásztori gondjainkra bízott nyájnak lelki üdvőségén. Felemlítjük még a testvéri kegyeletnek egy igen szép aktusát. Ünneplés gyászmise és abalutio volt egyházmegyéinknek egy év óta elhunyt papjaiért. Igazán megbató tény ez, de egyuttal az előkre komolyan figyelmeztető memento, hiszen azon elhunyt papok közül többen — b. e. Steiniczer Ede kanonok, Nagy J. tanár, Domokos J. nyug. plebános — még a múlt évi somlyói lelkigyakorlatokon jelen voltak. — A tanítók lelkigyakorlati f. hó 16-án kezdődnek. Fáradhatatlan püspök urunk azokon is mindig jelen lesz. Az ezekre való jelontkezés is öröndetes. Ezen lelkigyakorlatokat P. Bota Ernő J. T. atya fogja vezetni. — Végül elismeréssel és bálával kell ftől Bándi Vazul igazgatóról megemlékeznünk, ki odaadó figyelemmel és nagy fáradtsággal gondoskodott arról, hogy a lelkigyakorlatokon résztvevők lehetőleg kényelmesen legyenek elhelyezve és jó ellátásban részesüljenek.

— **Püspök urunk** vasárnap f. hó 15-én — a gyermekközéplekki új népiskolát fogja felszentelni. Püspök urunk a múlt évben járt ott a szegény, de hitben és jámborságban gazdag csángó nép között. Atyai szíve megesezt az iskola züllött és nyomoruságos állapotán és saját költségén egy újat építtetett. Áldás és hála nagy nevének és jó szívének!

— **Püspök urunk** a következő levelet intézte ifj. Zichy János grófhöz, az orsz. kath. nagygyűlés elnökéhez:

Méltóságos Gróf Elnök Ur!

Folyó évi június 9-én kelt igen becses soraiért köszönetet mondva, azokra a következőkben van szerenésém válaszolni.

Lelkem mélyből üdvözlöm azt a gyakorlati eszmét, hogy a magyarországi katolikus körök országos szövetsége folyó évi augusztus 17—20. napjain, országos katolikus nagygyűlést óhajt rendezni Budapesten, az ország fő- és székvárosában. Üdvözlöm az eszmét különösen azért, mert abban biztosítékát látom ama tömörítő erőnek, melyre nekünk katolikusoknak főleg napjainkban annyira szükségünk van. A katolikus körök feladata nemes és tiszteletreméltó, mert működésük célja éppen azon magasztos eszmék ápolásában rejlik, melyekért magam is lelkesülök s kell, hogy minden magyar katolikus ember lelkesüljön: a szentegyházunk iránti törhetetlen ragaszkodás s az ettől elválaszthatlan és igazán önzertlen hazaszeretet! Így, csakis így lehetséges nézetem szerint is az, hogy édes hazánkat katolikus országának megtarthassuk és mindazon nagy kérdéseket, melyek manapság hazánkat, nemzetünket oly közelről érdeklik, katolikus szeltemben megoldhassuk!

Mint püspök és hazafi egyformán öröndek a fentiszteft

országos szövetség abbéli elhatározásának, hogy a tervezett nagy katolikus gyűléssel, a most folyó esztendő megünnepegni óhajta, melylyel egy évezrad tűnik az idők megmérhetlen tengerébe, mi, katolikus magyarok pedig lebornulva halákat adunk a felettünk örökös Gondviselésnek, hogy bennünket a kereszténység áldásaiban részesített és immár 900 év óta élveztük magyar államiságunk és a keresztény civilizáció megbecsülhetlen előnyeit, melyek szent István óta napjainkig nemcsak mindenjónak és üdvösnek kuforrásai voltak, hanem egyuttal védbástyaül szolgáltak a bennünket ényeszettel telegető veszélyek ellen. Ugyanazért csak helyesul tudom, hogy az előkészítő bizottság a nagygyűlés működését katolikus elveinknek megfelelőleg a nagyméltóságu püspöki kar védnöksége alá kívánja helyezni, melyből kifolyólag részéről szíves készséggel elfogadom a védnökséget s a tervezett katolikus nagygyűlés ügyét nemcsak főpásztori támogatásban fogom részesíteni, hanem, ha Isten éltet és akadályozva nem leszek, azon személyesen is megfogok jelenni, benső örömmel hozván Méltóságod nagybecsü tudomására azt is, hogy a tervbe vett nagygyűlés pártolandó eszméjét a jelen sorokkal egyidejűleg egyházmegyém papságának és világi híveinek a legmelegebben ajánlottam.

Egyébiránt fogadját Méltóságod kitűnő tiszteletem legőszintebb nyilvánítását. Károlyfőhervért, 1900. jun. hó 24-én.

Majláth Gusztáv Károly, erdélyi püspök.

— **Prímicia Gyulafehérvárt.** Kedves örömöknek és lebilincselő ünnepségeknek volt színhelye folyó július hó 8-án a gyulafehérvári szt. Ferenc-rendi zárdatemplom. Az erdélyi egyházmegyének egy jelesen képzett és hivatása iránt szt. lelkesedéssel eltelt új papja *Molnár Miklós* lépett e napon ugyanis először az Ur oltárához, hogy bemutatván *első szent mise áldozatját*, megkezdje magasztos küldetését: e fölséges áldozat ellenállhatatlan hatalmával közbenjárni naponkint Isten és a bűnösök között. A nap ritka nagyszerűsége könnyen érthetővé teszi, hogy a szerető rokonok, jó barátok, ismerősök még a messze távolból is örömmel zárandokoltak el a primiciáns tiszteletére, úgy hogy 9 órakor már zsufolásig megtöltötte a jelenlevő hívők nagy serege az Ur kedves hajlékát! Az újmisé s ngs. és főt. Ujfalusi József dr. apátkanonok manuduktor ur vezetése és a helybeli papság segédkezése mellett kezdte meg szent miséjét. „Veni Sancte Spiritus” jutónálta a boldog újmisé esengő és kisé remegő hangon — és szavait örömkönyveinek sűrű zápora követte. Es méltán! Hiszen lankadatlan szorgalmának, sok évi fáradozásainak elérte végre célját, megnyerte jutalmát! És minő cél! Az angyali karok szent félelemmel tekintik nagy hatalmát és méltóságát! Nem csoda hát, ha mindnyájunknak megilletődött lelke, midőn az Ur ezen új felkentje benső meghatottsággal mondott dicsérő háladást az angyalok hymuszában először: „Gloria in excelsis!” Így teltek a kedves percek, midőn az evangélium végeztével *Zlamál Agost* főgymg. tanár lépett a szószékre és az ünnepélyes pillanat magasztosságához mért emelkedett szónoki lévvel fejtegette a papi állás hasonlíthatatlan szépségét, de egyuttal tövises utjait is. Mindenkinek mindenévé kell lenni a papnak anélkül, hogy sokszor még csak elismerést is remélhetne a földön. Egyedüli jutalma és bátorítója a tiszta lélekből fölszálló imádság. „Azért tehát — fejezé be a szónok — imádkozzál nemes ifjú mostan életed legemlékezetesebb pereiben! Imád-

kozzál önmagadért — s a kiket csak a szeretet szivedhez láncolt! A szentséges atyaért, egyházmegyének lánglelkű apostoláért, hazáért, nemzetedért, paptársaidért, leendő híveidért, elhalt atyáért, öreg édes anyáért és rokonaidért!”

Es imádkozott — már nemcsak szóval, hanem a legszentebb áldozat bemutatásával! Mise végén örömtől reszkető kezekkel áldotta meg az újmisé szerett övét és a jelenlevőket mind.

Már 12-re járt az óra, midőn a papság, a rokonok és ismerősök az újmisé bátyjának Molnár János urnak vendégszerető házához gyűltünk, örömtüket és gratulációnkat elmondani a primiciánsnak a nap kedvességéért.

Ezután ugyanott gazdag terítéki és kedélyes ebéd következett, mely alatt egymást érték a felkészüntök. Az első maga a nap hőse mondotta Erdély kegyes főpásztorára, a kinek csodálatos apostolkodását — ugymond — hiába kísérle né meg méltatni, hisz az egész Magyarország, nem, a keresztény Európa csodálattal szemléli fáradozatlan tevékenységét. Másodszor is a primiciáns szólott, köszönetét és őszinte nagy haláját tolmácsolván a manuductornak, Ujfalusi József dr. apátkanonok urnak buzgó fáradozásáért és leereszkedő szeretetéért, melylyel ma is és már oly sokszor megajándékozta. Toaszott mondottak még a derék házigazda, Zlamál Agost, Szilveszter dr., Szabó káplán és többen.

Adja Isten, hogy e szép nap emléke örökké éltető sugárként ragyogjon a primiciáns szívében s miként most nagy lelki buzgósággal mutatta be első áldozatját, úgy egész élete jó illatu és kedves áldozat lehessen Isten előtt!

+

— **B. e. Steintz Ede** sirja fölé emelendő emlékre és alapítványi misére adakoztak: Sebestyén Mózes 4 kor., Máthé István 3 kor., Fekete Imre 2 kor., Bajna Ferenc 2 kor., Széllyes Dénes 2 kor., Szentovics Albert 10 kor. Összeg: 146 kor. 40 fill.

— **Római hírek.** Harminc év óta hallatlan eset történt az örök városban. Július 4-én a Borghese nyaralóban a Szt. Sziv hónap befejezését ünnepélyes körmenetet tartottak, melyen óriási néptömeg s nagyszámu papság vett részt. — A merész terv D' Oliveira Machadótól, a kis Portugal papnevelő igazgatójától indult ki. Mióta rést löttek Garibaiui csapatjai a Porta Pián, a vallásos élet minden mozzanatja beszorult a templomokba, s mikor Csik-Csatoszegen urnapi körmenetet tartanak, akkor Rómában, a kereszténység központjában, az örök városban, elrabolt szabadságát gyászolja az Egyház. Még csak néhány hó előtt történt, hogy a nagy német zárandoklatnak nem volt szabad a kereszt elővitele mellett telvonulnia s ime most egy nagy szabású körmenetet tartanak az „ultramontánok.” Igaz, hogy a Borghese nyaraló élig-meddig magánbirtok, ahol nem az Italia Unita a háziur s így nem lehetett ezt az újabb „tűtetés”-t karabinierikkel szétrebheuteni. — A körmenet megtörtént s a jelenlevők egyhangu tanúsága szerint gyönyörű volt. Elöl hossu sorban a Collégiumok, szerzetek növendékei tarkáztak. Piros ruhás magyaroknak fekete olaszok jártak a nyomukba, azután belgák, angolok s Europa többi szereplő vagy leszerelő kultúrnépek fiai. — Az Oltáriszentséget az egész nagy úton Cassetta biboros vitte, a díszőrség tagjai között ott láttuk Dantas portugál követet, a Terlonia, Boncompagni stb. római főrangú családok sarjait. — Megható volt az áldás. A közön-

ség minden oldalról remek keretet képezett. Belül volt a papság az Oltárszentséggel. Egyszerre minden zaj elnémult, csak a Marcia della Pace askordjai futottak végig a nagy téren, miközben a bíboros áldást osztott a szentséggel.

— **Részvételt vettük** és közöljük a következő gyászjelentést: „Urmánczy János, öz. Soóváry Ferencné Urmánczy Ilona és fia Zenó, ifj. Elhető Albertné Urmánczy Janka férjével és Mária leányával, Urmánczy Nándor és neje Pallay Erzsébet, Urmánczy Jeromos és neje Teleszky Ilona, ifj. Frits Béláné Urmánczy Lenke és férje, továbbá öz. Urmánczy Istvánné Jakóbi Mária gyermekeivel Ilona, Gizella és Istvánnal mély fájdalommal tudatják, hogy a legjobb anya, nagynya és anyós öz. *Urmánczy Jánosné szül. Novák Mária* életének 64-ik, boldog házasságának 47-ik, özvegyiségének 24-ik évében hosszas szenvedés és a halotti szentségek áhitatos felvétele után folyó 6-án reggel jobb létre szenderült. A megboldogultnak hült tetemei folyó hó 8-án délután 4 óraker fognak a róm. kath. szertartás szerint a családi sírban örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szentmise áldozat f. hó 9-én délelőtt 9 óraker a cs. aládi sírkápolnában, d. e. 10 óraker pedig a plebánia templomban fog a Mindenhatóknak bemutatni. Toplica, 1900. július 6-án. Nyugodjék békében!”

— **Az Oberbauer Alajos-féle cég**, mely általánosan ismert és kiváló hírnévnek örvend — ez idő szerinti tulajdonosa bozzánk is beküldte a Császká György kalocsai érsek úr önmegmértésére 50 éves papi jubileumára készített kabinet alakú arcképet, melyről egyik világlátott szakértőnk így nyilatkozott: „Igaz van Kronberg József kiadónak, midőn az ajándékkal följajánlott kis képet „műremeknek“ nevezi, már csak azért is, mivel ez a munka elég világosságot vet arra az örömdetes tényre, hogy hazánkban a selyemmel való szövés mestersége immár átalakult művészetté s alig van oly ügyes rajzoló, ki a fény hatását, a fél- és mély árnyék egymásba való olvadásának sajátosságait helyesebben, finomabban alkalmazhatná ugy egészen, mint a legapróbb részletekben. Nekem tetszik e kép, mert szép.“

— **Mátyás király emlékszobra.** A kolozsvári Mátyás szobor munkálatai, Fadrusz János tervező művész felügyelete alatt nagy erővel folynak, úgy, hogy az emlékművet már ez év őszén föl lehet állítani. A leleplezési ünnepélyt azonban csak a jövő év tavaszán tartják meg. A leleplezés országos ünnep lesz, a melyen megjelenik ő Felsege, a király is. Részt fognak venni a kormány tagjai, valamint küldöttségekkel az országnak összes törvényhatóságai. A király fogadására nagy lelkesedéssel készül egész Kolozsvár.

I R O D A L O M.

* **Felhívás előfizetésre.** Sajtó alatt van ily című munkám: „A jegyesek vizsgálata. „Examen sponsorum.“ E munkának kiadásával az a célom, hogy szabatos rövidséggel egybeállítva, közöljem azon alapelveket, a melyeket a lelkipásztornak, házasságkötések alkalmával az egyházjog, lelkipásztorkodástan és erkölcsstanból, — továbbá a legujjabban

hozott, polgári házassági törvények közlül a nagym. püspöki-kar által a lelkeskedő papság részére kiadott utasítással együtt, — a jegyesekkel szemben figyelembe kell vennie. Más nyelvű irodalomban, így például a németben ily tartalmú munkák Brautexamen cím alatt már nagyobb számban jelentek meg; magyar nyelven az általam jelenleg egybeállított lesz valószínűleg az első. Minden egyes alapelvnek le-tárgyalása után azonnal idézem ama forrásokat, a melyekből meritettem, illetőleg e munkámat egybeállítottam. Ara a nagy negyedrében megjelenő, körülbelül 8–9 nyomatot ivre terjedő munkának füzve és postán bérmentesen küldve, két korona vagy erga tria sacra. Ugy előfizetést, mint előjegyzést már most elfogadok, a munkát megjelenésekor körülbelül, 4–5 hét múlva, az illetékes címekre azonnal megküldöm. Szatmáron, 1900. június 10. Dr. Lessenyei Ferenc pap-növeldei hittanár.

P á l y á z a t o k.

— **A szászfenési róm. kath. elemi népiskolánál** tízezer évesben lévő kántortanítói állásra jelen évi aug. hó végéig pályázatot hirdetek. Ezen állás évi jövedelmét a díjlevél szerint képezik: 1) 160 korona két ufólagos részletben az iskolaalaptól, 2) 138 korona 90 fill. havi előleges részletekben a hitközségtől, 3) Négy zsellér-telek után 30 kor. 80 fill. 4) 161 kor. 40 fill. természetbeni szol. álmányokból, 5) Földhaszon élvezetből 430 korona. Összesen 921 korona 10 fill. 6) Csinos új lakás, 2 szoba, egy téli-nyári konyha pincével, istálló szinuel, kút és veteményes kert. Kötelmei: templomi és temetési szolgálát, minden vasár- és ünnepnapon szentmise kezdetén az olvasó előimádkozása, s az osztatlan elemi népiskola vezetése. Kántortanítói oklevéllel bírakra egy próbaév, segédkántortanítókra néve pedig kettő tüzetki ki. Ez idő alatt a kántortanítói oklevelet megszerezni kötelesek. A kellően felszerelt folyamodvány fennjelzett határidőig alulírottához nyújtandó be. Személyes megjelenés kívánatik.

Szászfenés, (Kolozs megye) 1900. június hó 25-én.

Péter József, s. k.
iskolaezki enök.

— **A szentháromsági róm. kath. kántortanítói állásra** pályázat nyitattik. Javadalma: 1) államegély 187 frt., 2) anyaegyházi kepe 100 frt., 3) püspöki segély 50 frt., 4) főkegyházi kepe pénzben és terményben 30 frt., 5) szentmise alaptól 14 frt., 6) rezalévaltság átaptól 2 frt 12 kr., 7) stóla átlag 8 frt., 8) más vallású tanulók után fizetendő tandíjbold átlag 8 frt; 9) 12 becsbold tagosított első osztály szántó és kaszáló, 10) 1/2 hold belsőség, veteményes és gyümölcsös, négy osztályú lakás gazdasági épületekkel. Köteltségei: a) kántori teendők végzése az anyaegyházban és filiákban; b) az iskolaszék által kijelölt osztályok vezetése; c) vasár- és ünnepnapokon a szent olvasó pontos előimádkoztatása; d) a faiskola kezelése. Oklevéllel és más okmányokkal felszerelt folyamodványok f. évi augusztus hó 12-ig a szentháromsági róm. kath. lelkeszvi hivatalhoz beadandók. Közbeeső vasárnapokon a próbára való jelentkezés megkívánatik.

Szentháromság (u. p. Ny.-Szereda) 1900. július 5-én.

Kiss András,
plebános, iszkzéki enök.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat. Felelős szerkesztő: Zlamál Agost.

Szerkesztőtársak: Bálinth György, Eröss József, Péter János dr., Wagner Sándor.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.